

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.009.02.2017

P/17/048

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

ul. Kraszewskiego 8, 35-016 Rzeszów

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/048 Utrzymanie i eksploatacja sieci wodociagowych w miastach.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontroler	Władysław Tabasz - doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/103/2017 z dnia 5 lipca 2017 r. Andrzej Liwo – starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/107/2017 z dnia 14 lipca 2017 r. Wojciech Machowicz – doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/120/2017 z dnia 8 sierpnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1–6)
Jednostka kontrolowana	Miejski Zakład Komunalny Sp. z o. o. w Stalowej Woli
Kierownik jednostki kontrolowanej	Anna Pasztaleniec – Prezes Zarządu Spółki. (dowód: akta kontroli str. 7-8)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Miejskiego Zakładu Komunalnego Sp. z o. o. w Stalowej Woli w zakresie utrzymania i eksploatacji sieci wodociagowej na terenie Stalowej Woli w okresie 2015 – I kwartał 2017.

Pozytywną ocenę uzasadnia fakt, że prawie 100% nieruchomości w mieście było podłączonych do sieci wodociagowej. Sieć wodociagowa była w dobrym stanie technicznym, zapewniającym dostarczanie wody w odpowiedniej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem. Liczba awarii była nieznaczna, a straty wody w sieci były niewielkie.

Woda dostarczana mieszkańcom była dobrej jakości, co zapewniały właściwie prowadzone procesy uzdatniania wody. W okresie objętym kontrolą² stwierdzono wprawdzie jeden przypadek, kiedy dostarczana woda na ujęciu w Przedszkolu nr 3 okazała się niezdatna do spożycia, ale spowodowane to było okolicznościami niezależnymi od MZK, a działania Spółki zmierzające do doprowadzenia wody do odpowiednich wymogów jakościowych były sprawne i skuteczne.

Stwierdzone w kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

1. niezamieszczenia w uzasadnieniach wniosków taryfowych na 2016 r. i 2017 r. danych wymaganych przepisami z § 19 ust. 2 pkt 2 - 4 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków³ dotyczących:
- standardów jakościowych usług, w tym informacji dotyczącej wpływu określonej taryfy na ich poprawę;

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

² Kontrolą objęto okres 2015 – I kwartał 2017 r.

³ Dz. U. z Nr, 127, poz. 886 ze zm.

- spodziewanej poprawy jakości usług przy wprowadzeniu nowych metod alokacji kosztów;
  - zmian warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania taryf.
- Nieprawidłowości te nie miały wpływu na poziom cen i opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę.

2. nieinformowania przez MZK Prezydenta Miasta Stalowa Wola oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowej Woli o zaistniałych awariach, w tym o działaniach naprawczych podejmowanych przez Spółkę, do czego zobowiązywały postanowienia § 5 pkt 1 lit. c i pkt 7 lit. b rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁴,
3. braku ocen higienicznych PPIS w Stalowej Woli dla materiałów i wyrobów używanych przez MZK do uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wymaganych przepisem art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków⁵.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Opis stanu
faktycznego

1. Zapewnienie powszechnego dostępu do sieci wodociągowej.

1.1. Przygotowanie formalno-prawne do realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę

1.1.1. Uchwałą Nr XVIII/136/91 z dnia 8 listopada 1991 roku Rada Miejska w Stalowej Woli upoważniła Zarząd Miasta do przekształcenia Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Stalowej Woli w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością:

- Zakład Pogrzebowy,
- Zakład Zieleni Miejskiej i Lasów Komunalnych,
- Zakład Mechaniczno – Stolarski,
- Zakład Komunalny.

Uchwałą Nr XXVI/219/92 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z dnia 28 października 1992 roku zatwierdzono projekt umowy powstającej Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością „Miejski Zakład Komunalny”.

W dniu 8 grudnia 1992 r. członkowie Zarządu Miasta dokonali aktu przekształcenia przedsiębiorstwa w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością. Nazwa utworzonej Spółki brzmiała: Miejski Zakład Komunalny Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Stalowej Woli.

Wszystkie udziały od chwili utworzenia Spółki należały do Miasta. Zostały one pokryte aportem trzech działek gruntowych wraz ze znajdującymi się na nich budynkami i urządzeniami trwale z nimi związanymi oraz ujęciem wody, a także środkami trwałymi i nietrwałymi objętymi odrębnym wykazem stanowiącym integralną część umowy Spółki.

Przedmiotem działalności Spółki było, w szczególności:

- dostarczanie i rozdział wody do picia,
- usuwanie wód ściekowych i nieczystości,
- konserwowanie, budowa, remonty kapitalne i bieżące urządzeń wodno-kanalizacyjnych,
- oczyszczanie ścieków komunalnych,
- usługi w zakresie instalatorstwa wodno-kanalizacyjnego,
- sprzedaż gazu bezprzewodowego,
- konserwacja i remonty dróg, placów chodników, mostów na terenie miasta,
- usługi związane z wywozem nieczystości stałych i płynnych i ich unieszkodliwienia oraz prowadzenia miejskiego wysypiska śmieci,
- produkcja wyrobów z drewna, poligrafia i usługi z nią związane, reprodukcja zapisanych nośników informacji, produkcja materiałów budowlanych i mas bitumicznych, dystrybucja paliw płynnych, zagospodarowanie surowców wtórnych,

⁴ Dz. U. poz. 1989

⁵ t. j. Dz. U. z 2017 r., poz. 328

usługi transportowe i spedycyjne, magazynowanie, składanie i przechowywanie towarów, doradztwo podatkowe, reklama, promocja, szkolenie zawodowe, usługi remontowo-budowlane i ślusarskie, handel artykułami przemysłowymi, import i eksport surowców, materiałów i urządzeń.

Zgodnie z obowiązującym tekstem jednolitym umowy Spółki, przedmiot jej działania jest różnorodny i obejmuje 132 pozycje. W badanym okresie przychody ze sprzedaży wody nie przekroczyły poziomu 16% sprzedaży ogółem.

(dowód: akta kontroli str. 9-57, 524-540)

1.1.2. W załączniku do umowy Spółki określono środki trwałe i nietrwałe, zinwentaryzowane i wycenione, przekazane przez Miasto na rzecz MZK.

W kolejnych latach nowowytworzone składniki sieci wodociagowych były sukcesywnie przekazywane w formie aportów przez Miasto na rzecz MZK.

W badanym okresie Miasto Stalowa Wola wniosło do Spółki w formie aportu:

- na podstawie uchwał Rady Miejskiej w Stalowej Woli z dnia 12 lutego 2016 r. i 25 kwietnia 2016 r. m. in.:

- sieć wodociagową do granicy działki nr 751 w rejonie ul. Kochana,
- odcinek sieci wodociagowej do granicy działki nr 60/143 obr. 5 Jelnia,

- na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Stalowej Woli z dnia 27 stycznia 2017 r. m.in.:

- odcinek sieci wodociagowej na dz. Nr 485/4 przy ul. Ściegiennego,
- dwa odcinki sieci wodociagowej wraz z komorą wodomierzową do budynku Miejskiego Żłobka Integracyjnego przy ul. Poniatowskiego 55A,
- odcinek sieci wodociagowej na dz. Nr 1332 w pasie drogowym ul. Traugutta,
- odcinek sieci wodociagowej na dz. Nr 1137 w pasie drogowym ul. 1000-lecia,
- odcinek sieci wodociagowej w rejonie skrzyżowania ulicy Solidarności, Mickiewicza i Ofiar Katynia,
- odcinek sieci wodociagowej przy ul. Kusocińskiego,
- odcinek sieci wodociagowej w pasie drogowym dz. Nr 875 obr. 1 Charzewice,
- wodociąg przy ulicy Klasztornej.

Elementy sieci wodociagowej przenoszone na własność MZK były dokładnie opisane, a ich wartość była oszacowana.

(dowód: akta kontroli str. 58-85)

1.1.3. Decyzją z dnia 8 sierpnia 2002 r. Zarząd Miasta udzielił MZK zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę, na czas nieokreślony.

W zezwoleniu określono wszystkie wymagania przewidziane przepisem art. 18 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.⁶

(dowód: akta kontroli str. 86-91)

1.1.4. W okresie objętym kontrolą Spółka nie występowała do Prezydenta Miasta o przyrzeczenie wydania zezwolenia (promesy), o którym mowa w art. 17c ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 86-91)

1.1.5. Spółka posiadała pozwolenia wodnoprawne na pobór wód, z dwóch ujęć:

1. „Stare Ujęcie” - pozwolenie wodnoprawne zostało wydane decyzją Starosty Stalowowolskiego z dnia 22 listopada 2011 r., na okres do dnia 21 listopada 2031 r. W pozwoleniu przewidziano pobór wód podziemnych z otworów czwartorzędowych w ilościach:

$Q_{\max h}$ 195 m³/h,

$Q_{\text{śrd}}$ 3 340 m³/d

$Q_{\max r}$ 1 708 200 m³/rok.

2. „Krzyżowe Drogi” - pozwolenie wodnoprawne zostało wydane decyzją Starosty Stalowowolskiego z dnia 27 listopada 2014 r. na okres do dnia 27 listopada 2034 r. Przewidywało pobór wód czwartorzędowych w ilościach:

$Q_{\max h}$ 637 m³/h,

⁶ Dz. U. z 2017 r. poz. 328

Q _{śrd}	9 300 m ³ /d
Q _{maxd}	10 200 m ³ /d
Q _{maxr}	3 394 500 m ³ /rok.

(dowód: akta kontroli str. 92-107)

1.1.6. Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej dla ujęcia „Krzyżowe Drogi” została ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie nr 20/2012 z dnia 20 grudnia 2012 r. Teren ochrony bezpośredniej obejmował 15 studni wierconych stanowiących ujęcie „Krzyżowe Drogi”. Teren ochrony pośredniej obejmował obszar o powierzchni 8,99 km² położony w całości na terenie Miasta Stalowa Wola.

Na terenie ochrony pośredniej wprowadzono zakazy:

- wprowadzania ścieków do ziemi,
- lokalizowania przydomowych oczyszczalni ścieków.
- rolniczego wykorzystania ścieków,
- lokalizowania budownictwa mieszkalnego, użyteczności publicznej, usługowego, handlowego przemysłowego i turystycznego bez przyłączenia obiektu do kanalizacji zbiorczej lub w przypadku braku takiej kanalizacji, bez wyposażenia w szczelny zbiornik bezodpływowy nieczystości płynnych,
- nawożenia gnojówką lub gnojowicą,
- stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem dopuszczonych do stosowania w strefach ochrony ujęć wody,
- lokalizowania ferm chowu lub hodowli zwierząt,
- lokalizowania składowisk odpadów komunalnych, niebezpiecznych, innych niż niebezpieczne i obojętne oraz obojętnych,
- przechowywania lub składowania odpadów promieniotwórczych,
- stosowania komunalnych osadów ściekowych do uprawy roślin lub płodów rolnych, do rekultywacji terenów, do dostosowania gruntów do określonych potrzeb,
- lokalizowania nowych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem tych, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wykazała brak negatywnego oddziaływania na wody podziemne,
- lokalizowania magazynów lub rurociągów do transportu substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego,
- lokalizowania nowych cmentarzy oraz rozbudowy istniejących poza zakres ustalony w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- grzebania zwłok zwierzęcych,
- budowy dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz urządzania parkingów powyżej 20 stanowisk bez ujmowania wód opadowych oraz roztopowych w systemy kanalizacji deszczowej w postaci szczelnych rowów oraz bez urządzeń zapewniających oczyszczanie ich do wymaganego poziomu,
- lokalizowania nowych ujęć wód podziemnych z wyjątkiem studni zastępczych i rezerwowych oraz ujęć wykorzystywanych do zwykłego korzystania z wód,
- wydobywania kopalin.

Ponadto na terenie 1,54 ha ochrony pośredniej, ze względu na zwiększone zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych, wprowadzono dodatkowo zakaz „zmiany lasu na użytek rolny lub wylesiania mającego na celu zmianę sposobu użytkowania terenu”.

Rozporządzeniem z dnia 28 marca 2017 r. Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie zmieniono rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej dla ujęcia „Krzyżowe Drogi”. W zakresie ograniczeń w strefie ochrony pośredniej zniesiono zakazy:

- lokalizowania budownictwa mieszkalnego, użyteczności publicznej, usługowego, handlowego przemysłowego i turystycznego bez przyłączenia obiektu do kanalizacji zbiorczej lub w przypadku braku takiej kanalizacji, bez wyposażenia w szczelny zbiornik bezodpływowy nieczystości płynnych,
- stosowania środków ochrony roślin, z wyjątkiem dopuszczonych do stosowania w strefach ochrony ujęć wody.

Wprowadzono także zmianę treści zapisów dotyczącą dwóch innych zakazów:

- lokalizowania magazynów substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego, substancji priorytetowych określonych w innych przepisach, a także rurociągów do ich transportu z wyjątkiem: trwałych syntetycznych substancji, nietrwałych olejów mineralnych węglowodorów ropopochodnych oraz rurociągów lub urządzeń kanalizacyjnych prowadzących ścieki przemysłowe,
- lokalizowania nowych cmentarzy oraz rozbudowy istniejących za wyjątkiem rozbudowy przeznaczonej na pochówki w urnach.

Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej dla ujęcia „Stare Ujęcie” została ustanowiona rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie nr 22/2012 z dnia 21 grudnia 2012 r. Teren ochrony bezpośredniej obejmował 5 studni podstawowych oraz jedną rezerwową stanowiących ujęcie „Stare Ujęcie”. Teren ochrony pośredniej obejmował obszar o powierzchni 2,65 km² położony w całości na terenie Miasta Stalowa Wola.

Zakazy na terenie ochrony pośredniej były takie same jak w przypadku ujęcia „Krzyżowe Drogi”.

(dowód: akta kontroli str. 108-146)

1.2. Przygotowanie organizacyjne i finansowe do realizacji zbiorowego zaopatrzenia w wodę

1.2.7. Sieć wodociągowa zarządzana przez MZK obejmowała:

- dwa ujęcia wody podziemnej: „Krzyżowe Drogi”, w skład którego wchodziło 16 studni głębinowych oraz „Stare Ujęcie” składające się z 5 studni,
- jedną stację uzdatniania wody wyposażoną w zbiornik wody surowej, filtry I i II stopnia oraz wytwornicę podchlorynu sodu,
- jedną pompownię,
- zbiorniki do gromadzenia wody i wyrównywania ciśnienia w sieci: jeden o objętości 3 500 m³ i dwa o objętości 750 m³,
- przewody wodociągowe magistralne o długości 98,5 km oraz rozdzielcze o długości 98,1 km.

(dowód: akta kontroli str. 147-153)

1.2.8. Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków został uchwalony uchwałą Nr L/700/06 Rady Miejskiej w Stalowej Woli z dnia 27 stycznia 2006 r. Regulamin określa wszystkie prawa i obowiązki przedsiębiorstwa przewidziane przepisem art. 19 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 154-165)

1.2.9. Łączna liczba umów o zaopatrzenie w wodę zawartych przez Spółkę z mieszkańcami Stalowej Woli wynosiła:

- na 31.12.2015 r. – 12 154, z tego 4 250 umów zawarto z właścicielami lub zarządzającymi nieruchomościami, a 7 904 z właścicielami lokali w budynkach wielolokalowych,
- na 31.12.2016 r. – 12 170, z tego 4 286 umów zawarto z właścicielami lub zarządzającymi nieruchomościami, a 7 884 z właścicielami lokali w budynkach wielolokalowych,
- na 31.03.2017 r. – 12 132, z tego 4 294 umowy zawarto z właścicielami lub zarządzającymi nieruchomościami, a 7 838 z właścicielami lokali w budynkach wielolokalowych.

(dowód: akta kontroli str. 167)

1.2.10. W okresie objętym kontrolą nie było przypadków, odmowy przez Spółkę przyłączenia do sieci nieruchomości wnioskodawcy.

W tym okresie nie było również sytuacji, w której właściciele lub zarządcy nieruchomości byli informowani o niemożliwości zawarcia umowy przed złożeniem wniosku.

(dowód: akta kontroli str. 194-196)

1.2.11. W umowach objętych kontrolą, tak jak w stosowanym przez Spółkę wzorze umowy, ujmowano regulacje wymagane przepisem art. 6 ust. 3 uzw.

(dowód: akta kontroli str. 168-185)

1.2.12. - 1.2.13. Łączna liczba nieruchomości na terenie Stalowej Woli przyłączonych do sieci wodociągowej wynosiła:

- na dzień 31.12.2015 r. – 12 349,
- na dzień 31.12.2016 r. – 12 334,
- na dzień 31.03.2017 r. – 12 334.

Liczba nieruchomości w mieście nieprzyłączona do sieci wodociągowej w tym okresie była stała i wynosiła 22, a zatem ponad 99,8% wszystkich nieruchomości było przyłączonych do sieci wodociągowej.

(dowód: akta kontroli str. 166)

Dyrektor Operacyjny ds. Gospodarki Wodno – Ściekowej wyjaśnił, że tylko w jednym przypadku nie ma możliwości technicznej przyłączenia nieruchomości do sieci wodociągowej.

We wszystkich pozostałych przypadkach powodem nieprzyłączenia nieruchomości do sieci wodociągowej jest brak zainteresowania przyłączeniem ze strony właścicieli nieruchomości. W celu zapewnienia możliwości korzystania z wody o odpowiedniej jakości dla 21 posesji wykonano na zlecenie Gminy Stalowa Wola 4 źródła uliczne, które są utrzymywane przez MZK Sp. z o.o.

Podłączenie jednej posesji, utrudnione ze względu na kolizję z gazociągiem wysokoprężnym o średnicy 700 mm, zostanie zrealizowane po wybudowaniu drogi przebiegającej wzdłuż wału ujętej w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego os. Dolina realizowanej przez Gminę Stalowa Wola.

W latach poprzedzających kontrolę, w ramach korzystania z funduszu ISPA, została wybudowana nowa Stacja Uzdatniania Wody oraz około 1,2 km sieci wodociągowej.

(dowód: akta kontroli str. 194-196)

1.2.14. 1.2.15. Obowiązujący w okresie objętym kontrolą „Plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych na terenie gminy Stalowa Wola w latach 2013-2017” - Rada Miejska w Stalowej Woli przyjęła uchwałą Nr LII/724/13 z dnia 27 września 2013 r. Plan ten obejmował okres 2013 – 2017.

Plan ten jest zgodny z kierunkami rozwoju gminy określonymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz ustaleniami zezwolenia nr TliOŚ-V/2-7050/02/02 z dnia 8 sierpnia 2002 r. wydanego przez Prezydenta Miasta Stalowa Wola na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 186-191)

1.2.16. W obowiązującym „Planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych na terenie gminy Stalowa Wola w latach 2013-2017” przewidziano wykonanie 13 inwestycji, dotyczących zaopatrzenia w wodę. Łączny koszt tych inwestycji oszacowano na 8 830 tys. zł. Do końca 2016 r. koszt zrealizowanych inwestycji wyniósł 2 535,6 tys. zł, z tego:

1. w całości zrealizowano trzy inwestycje na kwotę łączną 530 tys. zł, w tym jedna z nich została zrealizowana w okresie objętym kontrolą (wymiana kolektora wodociagowego w ul. Harcerskiej i Czwartaków - ukończona w 2016 r. – koszt 180 tys. zł);
2. pięć inwestycji jest w trakcie realizacji. Na ich realizację Spółka wydatkowała do tej pory 2 535,6 tys. zł (na realizację całości tych inwestycji zaplanowano 7 000 tys. zł);
3. cztery inwestycje nie są realizowane - (w Planie termin rozpoczęcia tych inwestycji określono od 2013 r. do 2015 r., a planowany koszt ich realizacji wynosił 1 300 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 186-193)

Wyjaśniając przyczyny nierealizowania inwestycji zawartych w Planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych, Dyrektor Operacyjny Ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej podał:

- remont nawierzchni drogi wraz z infrastrukturą podziemną prowadzony na ulicy Czwartaków spowodował wprowadzenie zmian do planu, tj. rozszerzenie pozycji nr 2 o wymianę wodociągu na w/w ulicy i jednoczesne przesunięcie pozycji nr 9 na lata następne (sąsiednie ulice);
- pozycja nr 7 przy spadającym zapotrzebowaniu na wodę przestała być kluczowa i zostanie przesunięta do przyszłego planu;

- pozycja nr 11 ze względu na konieczność prowadzenia robót na działkach prywatnych o gęstej zabudowie szeregowej domów jednorodzinnych okazała się niemożliwa do zrealizowania (brak zgody mieszkańców na wejście w teren). Wymiana poszczególnych przyłączy realizowana jest po wystąpieniu awarii;

- pozycja nr 12 - z inwestycji oczyszczania sieci z osadów i produktów korozji metodą typu SeaQuest, MZK zrezygnował całkowicie ze względu na możliwość wtórnego zanieczyszczenia bakteriologicznego wody (przykład miasta Tarnobrzeg czy Niska).

Wszystkie pozostałe inwestycje są w trakcie realizacji i zostaną ukończone.

Należy zaznaczyć, że Spółka wykonała inwestycje, które nie były objęte planem wieloletnim a okazały się pilne do zrealizowania jak: wymiana wodociągu w ulicy Klasztornej, wymiana odcinka wodociągu z ujęć wody do stacji uzdatniania, wymiana wspomnianego wodociągu w ulicy Czwartaków.

O wprowadzonych zmianach Planu wieloletniego, Spółka informowała w trakcie omawiania wprowadzanych corocznie taryf za dostarczoną wodę i odprowadzane ścieki. Szczegółowo zmiany zostaną omówione przy zatwierdzaniu Planu wieloletniego na lata 2018-2022.

(dowód: akta kontroli str. 220-224)

1.2.17. W okresie objętym kontrolą MZK była trzykrotnie kontrolowana przez przedstawicieli Prezydenta Stalowej Woli. Były to kompleksowe, roczne kontrole działalności Spółki:

- za 2014 r. przeprowadzona 21 kwietnia 2015 r.,

- za 2015 r. przeprowadzona 27 stycznia 2016 r.,

- za 2016 r. przeprowadzona 9 lutego 2017 r.

W protokołach kontroli nie odnotowano żadnych nieprawidłowości i nie formułowano zaleceń pokontrolnych.

(dowód: akta kontroli str. 197-210)

1.2.18. W okresie objętym kontrolą Spółka nie była kontrolowana przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w zakresie przestrzegania pozwoleń wodnoprawnych dla ujęć wody. Kontrole WIOŚ dotyczyły gospodarki ściekowej.

(dowód: akta kontroli str. 194-196)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w zakresie zapewnienia powszechnego dostępu do sieci wodociągowej.

2. Niezawodność dostarczania wody w wystarczającej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem

2.1. Kontrole i monitoring pracy sieci wodociągowej

2.1.1. Łączna długość przewodów wodociągowych MZK wynosiła 196,7 km, z tego:

- 113,3 km stanowiły rury z żeliwa szarego, których wiek wynosił od 40 do 80 lat,
- 47,9 km – rury PCV, które nie były starsze niż 50 lat,
- 21,4 km - rury z PE, nie były starsze niż 20 lat,
- 7,0 km - rury stalowe, których wiek wynosił od 40 do 80 lat
- 6,9 km - rury z żeliwa sferoidalnego, które nie były starsze niż 20 lat.

(dowód: akta kontroli str. 211)

2.1.2. W okresie objętym kontrolą, okresowym kontrolom rocznym przeprowadzanym na podstawie przepisu art. 62 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawa budowlanego⁷, poddawano wodociągowe obiekty budowlane, tj.: stacje uzdatniania wody położone przy ul.

⁷ Dz. U. z 2017 r. poz. 1332

Komunalnej oraz przy ul. Przemysłowej, pompownię wody I stopnia, chlorownię, zbiorniki wody, budynek agregatu ujęcia wody, budynek transformatora ujęcia wody.

Kontrolę przeprowadzała osoba posiadająca uprawnienia mgr inż. budownictwa. W protokołach stwierdzono, m.in., że obiekty znajdują się w dobrym stanie technicznym, zapewniającym dalsze, bezpieczne użytkowanie. Natomiast budynek stacji uzdatniania wody przy ul. Przemysłowej był nieużytkowany, i zgodnie z opinią rzeczoznawcy, nie stanowił zagrożenia bezpieczeństwa dla ludzi lub mienia.

Kontrolę pięcioletnie w/w obiektów (art. 62 ust. 1 pkt 2 Prawa budowlanego) przeprowadzono w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 212-213)

2.1.3. W okresie objętym kontrolą MZK prowadził monitoring ciągły sieci wodociągowej obejmujący pomiar ciśnienia wody w sieci oraz pomiar natężenia przepływu wody w sieci. Miejsce pomiaru zostało zlokalizowane w pompowni sieciowej. Spółka nie prowadziła monitoringu szczelności przewodów wodociagowych.

W wyniku monitoringu sieci wodociągowej nie stwierdzono przypadków zbyt wysokiego lub zbyt niskiego ciśnienia wody, ani zbyt wysokiego lub zbyt niskiego natężenia przepływu wody.

Dyrektor Operacyjny Ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił, że Zakład Wodociągów od początku swojej działalności prowadził pomiary ciśnienia i przepływu wody podawanej do sieci. Po wykonaniu modernizacji przepompowni głównej w sieci utrzymywane jest w cyklu automatycznym stałe ciśnienie (4,5 bara) pozwalające na zapewnienie właściwych parametrów wody w całym mieście. Monitoring obejmujący pomiar przepływu i ciśnienia w pompowni sieciowej został zainstalowany w 2001 roku.

(dowód: akta kontroli str. 214-215, 220-224)

2.1.4. Poziom wycieków nie jest monitorowany bezpośrednio. Nie określono również ekonomicznego poziomu wycieków.

Dyrektor Operacyjny Ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił, że każda awaria w istniejącym terenie piaszczystym jest widoczna i niezwłocznie usuwana. Pośrednio potencjalne wycieki można przypisać do strat wody, które w latach kontrolnych wynoszą od 5,08% do 8,8 %. Według opracowań Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie, Spółka należy do grupy przedsiębiorstw posiadających najniższe straty wody w sieci i dalsze ich zmniejszanie wymaga znaczących nakładów finansowych wpływających na wzrost taryf za dostarczoną wodę.

(dowód: akta kontroli str. 220-224)

2.1.5. W okresie objętym kontrolą MZK realizował następujące inwestycje zmierzające do obniżenia strat wody w sieci wodociągowej:

- przebudowa sieci wodociągowej w ul. Szkolna, Spokojna, Makowa, Zaulek, Malinowa, Akacyjowa, Sosnowa,
- przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w ulicy Staszica, Narutowicza i Wolności,
- przebudowa rurociągów wody surowej DN 400 na ujęciu wody Krzyżowe Drogi,
- wymiana kolektora wodociągowego w ul. Harcerskiej i Czwartaków.

Efektom tych inwestycji był brak awarii oraz brak konieczności płukania sieci. Inwestycje te zrealizowano ze środków własnych Spółki, a na ich realizację wydatkowano w okresie objętym kontrolą 1 630 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 217)

Dyrektor Operacyjny Ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił, że o wyborze danych inwestycji do realizacji decydują takie czynniki jak: ilość awarii, wiek sieci, stopień zarośnięcia rurociągów metalowych itp. Na podstawie tych danych kierownictwo ZWiK występuje do zarządu o zgodę na planowanie wymiany sieci w danym czasie. W/w inwestycje charakteryzowały się dużym współczynnikiem awaryjności oraz stopniem zarośnięcia rur, który powodował zabrudzenia wody i konieczność ciągłego przepłukiwania sieci. Dlatego, mając powyższe na uwadze, przedmiotowe inwestycje przyczyniły się do ograniczenia strat wody.

(dowód: akta kontroli str. 220-224)

Objętość wody pobranej z ujęcia wynosiła (w tys. m³):

- w 2014 r. – 2 565,
- w 2015 r. – 2 613,
- w 2016 r. – 2 481,
- w I kwartale 2017 r. – 587.

Objętość wody zużytej przez odbiorców wynosiła (w tys. m³):

- w 2014 r. – 2 298,
- w 2015 r. – 2 285,
- w 2016 r. – 2 273,
- w I kwartale 2017 r. – 529.

Objętość wody sprzedanej hurtowo wynosiła (w tys. m³):

- w 2014 r. – 64,
- w 2015 r. – 27,
- w 2016 r. – 13,
- w I kwartale 2017 r. – 2,2.

Objętość wody zużytej na potrzeby własne wodociągu (w tys. m³):

- w 2014 r. – 67,
- w 2015 r. – 71,
- w 2016 r. – 69,
- w I kwartale 2017 r. – 16.

Wielkość strat wynosiła (w tys. m³):

- w 2014 r. – 136,
- w 2015 r. – 230,
- w 2016 r. – 126,
- w I kwartale 2017 r. – 39,8.

(akta kontroli str. 216)

2.2. Awarie sieci wodociągowej

2.2.6. Liczba awarii na sieci wodociągowej wynosiła:

- w 2015 r. – **8**, z tego jedna na ścianie przewodów wodociągowych, 6 na połączeniach przewodów oraz jedna na zasuwie. Wskaźnik intensywności awarii (liczba uszkodzeń na 1 km sieci wodociągowej) wyniósł **0,031**,
- w 2016 r. – **11** z tego jedna na ścianie przewodów wodociągowych, 8 na połączeniach przewodów oraz dwie na zasuwach. Wskaźnik intensywności awarii wyniósł **0,046**,
- w I kwartale 2017 r. – **2** na połączeniach przewodów. Wskaźnik intensywności awarii wyniósł **0,008**.

(dowód: akta kontroli str. 218)

Dyrektor Operacyjny Ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił, że awarie występowały wskutek naturalnego zużycia danych elementów infrastruktury wodociągowej oraz ze względu na działanie firm zewnętrznych wykonujących inne prace w obrębie sieci wodociągowych. Skutkami awarii był okresowy brak wody (2-6 godzin) o niewielkim zasięgu terytorialnym.

(dowód: akta kontroli str. 220-224)

2.2.7.- 2.2.8. W 2015 r. maksymalny czas awarii wyniósł 6 godzin, minimalny 2 godziny, a średni 4,4 godziny.

W 2016 r. maksymalny czas awarii wynosił 6 godzin, minimalny 3 godziny, a średni 4,6 godziny.

W I kwartale 2017 r. maksymalny czas awarii wynosił 5 godzin, minimalny 4 godziny, a średni 4,5 godziny.

W okresie objętym kontrolą nie było przypadków awarii powodujących długotrwałą (trwającą ponad dobę) przerwę w dostawie wody.

(dowód: akta kontroli str. 219)

2.2.9. W okresie objętym kontrolą wszystkie awarie Spółka usuwała własnymi siłami.

(dowód: akta kontroli str. 220-224)

2.2.10. W badanym okresie na terenie Stalowej Woli nie było awarii sieci wodociągowej, która trwała ponad dobę, nie było również awarii, która skutkowałaby zmniejszeniem ilości wody tłoczzonej do sieci (zmniejszenie ciśnienia).

Dyrektor Operacyjny Ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił, że każda awaria może powodować zmianę jakości wody.

Mając na uwadze dużą częstość badań wykonywanych przez MZK oraz niezbędny okres do przeprowadzenia tych badań, czyli min. 24 godziny zaniechano dodatkowych badań. Literalne wykonywanie tego przepisu spowodowałoby konieczność zakręcenia wody po każdej awarii.

W przedmiotowych przypadkach, MZK nie wyznaczało z PPIS badań wody, nie planowano działań naprawczych ani harmonogramów. Niezwłocznie przystąpiono do intensywnego płukania sieci w miejscach gdzie potencjalnie wystąpiło jej pogorszenie jakości. Prezydent i PPIS nie byli bezpośrednio informowani o podjętych działaniach, informowani byli jedynie pośrednio jako mieszkańcy miasta o wystąpieniu awarii.

(dowód: akta kontroli str. 220-224)

2.2.11. W okresie objętym kontrolą, w Spółce nie wystąpiły przypadki braków wody w sieci lub niedostatecznego ciśnienia.

Chwilowe braki wody miały miejsce jedynie w sytuacjach modernizacji odcinków sieci wodociągowych. Były to planowane wyłączenia, a było ich:

- w 2015 r. - 41,
- w 2016 r. - 27,
- w I kwartale 2017 r. – 1.

(dowód: akta kontroli str. 215)

2.2.12. Dyrektor Operacyjny Ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił, że zmniejszenie awaryjności sieci wodociągowej realizowane jest sukcesywnie poprzez planowanie i wykonywanie działań inwestycyjnych takich jak te, które zostały zawarte w tabeli 10b. Awarie usuwane są niezwłocznie po otrzymaniu informacji o ich wystąpieniu. Czas usunięcia awarii jest maksymalnie szybki, a prac związanych z rozebraniem nawierzchni, wykopaniem, odwodnieniem czy zabezpieczeniem wykopu nie da się już przyspieszyć. Czynnikiem najbardziej wpływającym na skrócenie czasu usuwania awarii jest posiadanie odpowiednich materiałów umożliwiających jej usunięcie. Zakład Wodociągów i Kanalizacji posiada w dyspozycji różne zestawy naprawcze obejmujące praktycznie wszystkie średnice i materiały eksploatowanych sieci wodociągowych oraz wszelaki sprzęt (typu koparki, agregat igłofiltrowy, szalunki itp.) niezbędny do ich usunięcia.

(dowód: akta kontroli str. 220-224)

Ustalone
nieprawidłowości

MZK nie informował Prezydenta Miasta Stalowa Wola oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Stalowej Woli o zaistniałych awariach, w tym o działaniach naprawczych podejmowanych przez Spółkę, do czego zobowiązywały postanowienia § 5 pkt 1 lit. c i pkt 7 lit. b rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości ocenia działalność Spółki w zakresie niezawodności dostarczania wody w odpowiednich ilościach i pod odpowiednim ciśnieniem.

3. Zapewnienie wymaganej jakości wody

3.1. Badania jakości wody

3.1.1. W MZK nie opracowano wewnętrznych wytycznych dotyczących monitorowania jakości wody. Jakość wody monitorowana jest w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (poz. 1989).

(dowód: akta kontroli str. 385-388)

3.1.2. W okresie objętym kontrolą, Spółka corocznie ustalała z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Stalowej Woli plan pobierania próbek wody z terminami planowanych poborów wody i przeprowadzania badań oraz punktami czerpalnymi w ramach monitoringu jakości wody. Uzgodnienia były dokonywane w listopadzie roku poprzedzającego planowane badania.

Wyznaczono następujące punkty poboru wody do badań:

– jeden punkt na ujęciu (zaplanowano przeprowadzenie 36 badań rocznie), jeden po uzdatnieniu wody (36 terminów badań) oraz 14 punktów (28 badań) przed wodomierzem głównym lub przed przyłączem wodociągowym odbiorców, (z tego w I kwartale 2017 r. zaplanowano 9 terminów badań na ujęciu, 9 badań po uzdatnieniu wody oraz 10 badań na 10 punktach przed wodomierzem głównym lub przed przyłączem wodociągowym).

(dowód: akta kontroli str. 225-256)

3.1.3. Zakres badań wody uzgadniano z PPIS równocześnie z częstotliwością i miejscem pobierania próbek wody do badań w harmonogramach.

Monitoring kontrolny realizowany był w zakresie: mętność, barwa, smak, zapach, odczyn, przewodność właściwa, amoniak, Escherichia coli, bakterie typu coli. Zakres monitoringu przeglądowego na lata 2015 – 2016 obejmował 50 pozycji, a na 2017 r. – 52 pozycje (dodano pierwiastki promieniotwórcze: radon oraz izotopy Ra-226 i Ra-228). Poza tym zakres badań nie podlegał zmianom.

(dowód: akta kontroli str. 225-256)

3.1.4. Umową z dnia 24 listopada 2016 r. Spółka zleciła SGS Polska Spółka o.o., Laboratorium Środowiskowemu w Pszczynie przeprowadzenie badań zawartości substancji promieniotwórczych w wodzie. W sprawozdaniu badań z dnia 3 kwietnia 2017 r. wykazano następujące wartości substancji promieniotwórczych: ^{226}rad - <0,01, ^{228}rad - <0,02, $^{222}\text{radon}$ - <2,0, ^3H - <3,5.

(dowód: akta kontroli str. 258-266)

3.1.5. W okresie objętym kontrolą pobór próbek wody do badań oraz wykonywanie badania wody wykonywało SGS Polska Spółka o.o., Laboratorium Środowiskowe w Pszczynie.

(dowód: akta kontroli str. 267-276)

3.1.6. Laboratorium posiadało Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego oraz zatwierdzony przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tychach i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Leżajsku system jakości prowadzonych badań wody przeznaczonej do spożycia.

(dowód: akta kontroli str. 267-276)

3.1.7. Laboratorium przekazywało Spółce sprawozdanie z badań w terminie od 1 do 10 dni od daty przeprowadzenia badań.

(dowód: akta kontroli str. 277-331)

3.1.8. – 3.1.9. W okresie objętym kontrolą nie było przypadków stwierdzenia przez SGS Polska Spółka o.o., Laboratorium Środowiskowe w Pszczynie przypadków przekroczenia parametrów jakości wody określonych w rjws.

(dowód: akta kontroli str. 257)

3.1.10. Spółka otrzymywała ocenę jakości wody od PPIS w Stalowej Woli w terminach od 7 do 31 dni od przekazania przez Spółkę sprawozdania z wyników badań.

(dowód: akta kontroli str. 332, 355-381)

3.2. Ocena jakości wody

3.2.11. 3.2.12. W roku 2015 na 34 badania wody wodociągowej wykonanych przez Spółkę, PPIS w Stalowej Woli wydał łącznie 13 ocen jakości, w tym w 12 przypadkach zakwalifikowano wodę jako przydatną do spożycia, a w jednym stwierdzono brak przydatności wody do spożycia. W roku 2016 na 34 badania, wydano 16 ocen jakości, które stwierdzały przydatność do spożycia. W roku 2017 (I kw.) na 10 przeprowadzonych badań, PPIS wydał dwie oceny jakości wody stwierdzające jej przydatność do spożycia.

Przypadek przekroczenia parametrów jakości wody w 2015 r. dotyczył stwierdzenia w próbce wody obecności bakterii *Clostridium perfringens* w liczbie 1 jtk [0;8] w 100 ml, przy wymaganej zawartości 0.

W kontroli nie stwierdzono przypadków warunkowej przydatności wody do spożycia.

(dowód: akta kontroli str. 351-381)

3.2.13. W okresie objętym kontrolą, Laboratorium Higieny Komunalnej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Rzeszowie stwierdziło jeden przypadek przekroczenia parametrów jakości wody określonych w rjsw (w próbce wody stwierdzono obecność bakterii *Clostridium perfringens* w liczbie 1 jtk [0;8] w 100 ml przy dopuszczalnej zawartości 0). Próbkę do badań została pobrana w dniu 16 marca 2015 r. Badanie zostało wykonane 17 marca 2015 r. Sprawozdanie z badań wpłynęło do Spółki faxem w dniu 18 marca 2015 r.

W dniu 18 marca 2015 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli wydał komunikat w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z ujęcia wody w Stalowej Woli Przedszkole Nr 3 przy ul. Poniatowskiego 57 oraz decyzję stwierdzającą brak przydatności wody do spożycia przez ludzi.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Stalowej Woli w dniu 18 marca 2015 r. polecił Prezesowi Zarządu MZK w trybie natychmiastowym:

- poinformować odbiorców w sposób skuteczny o braku przydatności wody do spożycia,
- zapewnić odbiorcom wodę do spożycia dobrej jakości,
- podjąć działania naprawcze celem doprowadzenia jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w zakresie mikrobiologicznym do wymagań rozporządzenia,
- przedstawić PPIS wyniki badań potwierdzające przydatność wody do spożycia.

MZK poinformował Dyrektora Przedszkola o braku przydatności wody do spożycia w dniu 18 marca 2015 r.

W dniu 19 marca 2015 r. MZK poinformował Prezydenta (Wydział Spraw Obywatelskich i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta) o przekroczeniu parametrów jakości wody oraz podjętych działaniach polegających na: płukaniu i dezynfekcji odcinka sieci w/w obiektu, pobraniu próbki wody do ponownej analizy oraz o zapewnieniu wody paczkowanej w ilościach zaspokajających pełne potrzeby odbiorcy.

W dniach 18 i 19 marca zaopatrzone przedszkole w wodę konfekcjonowaną, paczkowaną przez MZK w ilości 210 litrów oraz podjęto działania naprawcze celem doprowadzenia jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi do wymagań przepisów rozporządzenia, poprzez płukanie sieci doprowadzających wodę do obiektu oraz w obiekcie. Ponadto zainstalowano dodatkowy hydrant w pobliżu szkoły nr 12 w celu wzmocnienia cyrkulacji, płukania newralgicznego odcinka sieci.

W dniu 19 marca 2015 r. dokonano ponownego poboru próbek wody. W dniu 23 marca 2015 r. laboratorium przesłało do MZK wyniki badań które wykazały przydatność wody do spożycia. W tym samym dniu Spółka poinformowała Przedszkole Nr 3 o doprowadzeniu jakości wody przeznaczonej do spożycia do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

(dowód: akta kontroli str. 333-350)

3.2.14. 3.2.15. W okresie 2015 r. – I kwartał 2017 r. MZK Sp. z o.o. nie występowała do państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego z wnioskiem o zgodę na odstąpienie od wymagań chemicznych jakim powinna odpowiadać woda.

(dowód: akta kontroli str. 385-388)

3.2.16. Okoliczności mogące spowodować pogorszenie jakości wody to awarie, które wystąpiły:

- w 2015 r – 8 razy,
- w 2016 r. – 12 razy,
- w I kw. 2017 r. – 2 razy.

Z uwagi na fakt, że wszystkie te awarie były krótkotrwałe (maksymalnie do 6 godzin) - MZK nie wyznaczało z PPIIS badań wody, nie planowano działań naprawczych, ani harmonogramów. Niezwłocznie przystępowano do intensywnego płukania sieci w miejscach gdzie wystąpiło pogorszenie jej jakości. Prezydent i PPIIS nie byli bezpośrednio informowani o podjętych działaniach. Informowani byli jedynie pośrednio jako mieszkańcy miasta o wystąpieniu awarii.

(dowód: akta kontroli str. 385-388)

3.2.17. W latach 2015 - 2016 woda wodociągowa podlegała badaniom PPIIS: W jednym przypadku stwierdzono brak przydatności wody do spożycia. Szczegółowy opis podjętych działań zawarto w pkt 3.2.13.

(dowód: akta kontroli str. 333-350, 389-394)

3.2.18. Jakość wody ujmowanej dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia miasta w wodę badana była 3 razy w miesiącu.

Badanie obejmowało następujący zakres: mętność, zapach, smak, barwa, odczyn, przewodność właściwa, amoniak, azotyny, azotany, chlor wolny, mangan, żelazo ogólne, liczba bakterii grupy coli oraz liczba bakterii Escherichia coli.

Dyrektor Operacyjny ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił, że wody podziemne, z których pobierana jest woda dla zaopatrzenia w wodę mieszkańców Stalowej Woli charakteryzują się ustabilizowanymi parametrami fizyko-chemicznymi i zmiany pór roku nie mają na nie wpływu.

Przekroczenia parametrów jakości wody pobieranej dotyczą manganu, żelaza i zbyt niskiego pH. Są to typowe przekroczenia dla zbiornika wód podziemnych nr 425 w naszym regionie.

(dowód: akta kontroli str. 385-388)

3.2.19. W celu poprawy jakości ujmowanej wody została wybudowana i oddana do użytku w 2008 roku Stacja Uzdatniania Wody. Od czasu wybudowania SUW nie podejmowano żadnych działań poprawiających jakość ujmowanej wody za wyjątkiem przebudowy węzła rurociągów wody surowej DN 400 o wartości 137 282,01 zł netto.

(dowód: akta kontroli str.385-388)

3.2.20. Dyrektor Operacyjny ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił: przed wybudowaniem stacji uzdatniania wody stosowano jedynie korektę PH za pomocą wapna. Obecnie woda ze studni głębinowych przepływa przez aeratory i gromadzi się w zbiorniku pośrednim skąd pompy I stopnia podają ją na filtry I stopnia, gdzie następuje podwyższenie wartości pH.

Woda z filtrów I stopnia tłoczona jest do filtrów II stopnia, gdzie następuje poddawana jest odżelazianiu i odmanganianiu. Woda po II stopniu magazynowana jest w zbiornikach wody uzdatnionej, skąd pompami II stopnia tłoczona jest do sieci miejskiej.

Stacja posiada własną wytwórnię podchlorynu sodu, który używany jest zarówno do uaktywniania złoża, jak i dezynfekcji wody.

(dowód: akta kontroli str. 385-388)

3.2.21. W badanym okresie Spółka nie wprowadziła żadnych zmian w stosowanej technologii uzdatniania wody.

(dowód: akta kontroli str. 385-388)

3.2.22. W badanym okresie MZK nie otrzymał od PPIIS oceny higienicznej na stosowane materiały i wyroby do uzdatniania wody.

Dyrektor Operacyjny ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił, że na stosowane materiały do uzdatniania wody MZK posiada Atesty Higieniczne z Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny.

(dowód: akta kontroli str. 385-388)

3.3. Informowanie konsumentów o jakości wody

3.3.23. Każdorazowo po uzyskaniu wyników badań z monitoringu przeglądowego informacje o jakości wody umieszczane są na stronie internetowej MZK.

(dowód: akta kontroli str. 220-224, 389-394)

3.24. i 3.25. W badanym okresie tylko raz stwierdzono brak przydatności wody do spożycia przez ludzi z wodociągu sieciowego dla miasta Stalowa Wola – Przedszkole Nr 3, ul. Poniatowskiego 57 w Stalowej Woli stwierdzone pismem nr PSK.453-3-1-7/15 z dnia 18 marca 2015 r.

Opis podjętych działań zawarto w pkt 3.2.13.

W pozostałych przypadkach woda do spożycia spełniała wartości dopuszczalne.

(dowód: akta kontroli str. 333-350)

3.4. Działania na rzecz poprawy jakości wody wodociągowej i zapewnienia jej bezpieczeństwa

3.4.26. Dyrektor Operacyjny ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił: problemem jakie napotyka MZK związanym z dostarczaniem wody o wymaganej jakości to nieprzewidziane działania wykonywane przez firmy zewnętrzne związane z uszkodzeniami sieci wodociągowych.

(dowód: akta kontroli str. 385-388)

3.4.27. W badanym okresie do MZK wpłynęło jedno zgłoszenie odnośnie zanieczyszczenia wody granulkami w instalacji wewnętrznej w budynku Spółdzielni Mieszkaniowej zlokalizowanym przy ul. Wałowej 1 w Stalowej Woli.

W odpowiedzi na zgłoszenie pracownicy laboratorium MZK pobrali próbę wody z przyłącza budynku oraz z prywatnego mieszkania. W uzyskanych wynikach nie stwierdzono przekroczenia żadnych parametrów fizyko-chemicznych wody.

(dowód: akta kontroli str. 382-384)

3.4.28. W okresie objętym kontrolą MZK nie podejmował dodatkowych działań wobec odbiorców wody wodociągowej, mających na celu utrzymanie dobrej jakości wody wodociągowej na wylocie z zaworu czerpalnego u odbiorcy związanych z dbałością o stan techniczny i właściwą eksploatację wewnętrznych instalacji wodociągowych.

Dyrektor Operacyjny ds. Gospodarki Wodno-Ściekowej wyjaśnił, że każdy klient podpisujący umowę na dostawę wody i odbiór ścieków sanitarnych zobowiązany jest w umowie do utrzymania właściwego stanu technicznego instalacji wodno - kanalizacyjnej w obiektach będących w jego posiadaniu, gwarantującego właściwe warunki techniczne i higieniczne zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 385-388)

3.4.29. Infrastruktura wodociągowa obejmująca eksploatowane Ujęcia Wody oraz Stację Uzdadniania Wody jest bezpośrednio chroniona przez zewnętrzną firmę ochroniarską.

MZK posiada Dokumentację zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych dla miasta Stalowa Wola. Powyższa dokumentacja została uzgodniona w dniu 16 kwietnia 2012 r., przez Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie.

Ponadto MZK dysponuje Planem Ochrony Obiektów MZK, uzgodnionym w dniu 16 lutego 2009 r., przez Podkarpackiego Wojewódzkiego Komendanta Policji w Rzeszowie.

(dowód: akta kontroli str. 385-388)

Ustalone
nieprawidłowości

Nieprawidłowością w działalności MZK w zakresie zapewnienia odbiorcom wody o wymaganej jakości był brak oceny higienicznej państwowego powiatowego inspektora sanitarnego na stosowane materiały i wyroby do uzdatniania wody przeznaczonej dla spożycia przez ludzi wymaganej przepisem art. 12 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonej nieprawidłowości, działania Spółki zmierzające do zapewnienia odbiorcom wody o wymaganej jakości.

4. Prawidłowość ustalania cen za wodę wodociągową

4.1. Kalkulacja i zatwierdzanie taryf na zbiorowe zaopatrzenie w wodę

4.1.1. Podstawowe dane finansowe MZK Sp. z o.o. w latach 2014-2016 przedstawiają się następująco (w zł, za cały rok lub na koniec okresu):

Wyszczególnienie	2014	2015	2016
Wartość aktywów/pasywów	162 552 137,75	208 497 101,15	203 470 266,23
Kapitał podstawowy	53 926 000,00	53 926 000,00	56 467 000,00
Kapitał zapasowy	20 946 226,46	22 947 424,25	24 548 582,64
Rachunek zysków i strat (zysk/strata netto)	2 099 451,71	1 682 847,96	280 859,15
Stan środków pieniężnych na koniec okresu	14 358 412,81	5 990 838,00	7 016 894,39
Przychody ze sprzedaży ogółem	46 824 602,62	39 230 943,11	49 056 883,76
- w tym: przychody w zakresie rozprowadzania wody (*)	6 329 741,96	6 253 847,40	6 147 521,05
Koszty działalności operacyjnej	48 195 924,39	41 854 251,74	54 733 743,57
Zysk (strata) ze sprzedaży	-1 371 321,77	-2 623 308,63	-5 676 859,81

Źródło: sprawozdania finansowe spółki za lata 2014-2016.

(*) - dane ewidencji księgowej dotyczące lat obrotowych (wrzesień - sierpień)

MZK SP. z o.o. jest przedsiębiorstwem o charakterze wielobranżowym. W badanym okresie przychody ze sprzedaży wody nie przekroczyły poziomu 16% sprzedaży ogółem. Poza zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i zbiorowym odprowadzaniem ścieków, Spółka prowadzi działalność w zakresie wywozu i utylizacji odpadów komunalnych, konserwacji i utrzymania wysypiska odpadów, transportu publicznego, utrzymania ulic i placów, itd.

W badanym okresie nie była uchwalana ani przekazywana dopłata do cen wody, o której mowa w art. 24 ust. 6 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.2. Spółka posiada system rachunkowości zgodny z obowiązującymi przepisami o rachunkowości co znajduje swoje potwierdzenie w raportach z badania przeprowadzanych przez biegłych rewidentów księgowych.

Szczegółowe zasady prowadzenia ewidencji księgowej zawiera regulacja wewnętrzna Spółki w postaci Zarządzenia nr 28/2009 Zarządu Spółki Miejskiego Zakładu Komunalnego w Stalowej Woli z dnia 31 grudnia 2009 r. dotycząca wprowadzenia polityki rachunkowości.

Wykaz pozycji w planie kont, które służą do rejestracji zdarzeń z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę:

KOSZTY

- 500-1-02 ujęcie wody
- 538-1-02 ujęcie wody remonty
- 500-1-03 uzdatnianie wody
- 538-1-03 uzdatnianie wody remonty
- 500-1-04 sieci wodociągowe
- 538-1-04 sieci wodociągowe remonty
- 500-1-05 wodomierze główne
- 538-1-05 wodomierze główne remonty
- 500-1-13 ujęcie wody Jelnia
- 538-1-13 ujęcie wody remonty

KOSZTY POŚREDNIE (rozliczane kluczem)

- 521-1 koszty wydziałowe ZWIK
- 551 koszty ogólnozakładowe
- 532 koszty transportu
- 500-1-01 koszty laboratorium
- 500-3-30 koszty działu handlowego

710-1-02 KWS ujęcie wody
710-1-03 KWS uzdatnianie wody
710-1-04 KWS sieci wodociągowe
710-1-05 KWS wodomierze główne
710-1-13 KWS ujęcie wody Jelnia

PRZYCHODY

700-1-11-21 ZWIK woda

Dokumentacja księgowa, zgodnie z art. 20 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków - umożliwia: wydzielenie kosztów stałych i zmiennych, przychodów związanych z poszczególnymi rodzajami działalności przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, a także w odniesieniu do poszczególnych taryf; ustalenie kosztów związanych z działalnością inwestycyjną w poprzednim roku obrachunkowym; dokonanie alokacji niezbędnych przychodów według taryfowych grup odbiorców usług. Do kalkulacji cen i stawek dla nowego roku taryfowego Spółka wykorzystuje dane pochodzące z wyżej wymienionych rejestrów. W celu uzyskania danych odnoszących się do roku obrachunkowego sumowane są pozycje kosztów odpowiednio z okresu wrzesień – grudzień roku poprzedniego oraz styczeń – sierpień z roku, w którym przygotowwany jest wniosek taryfowy.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.3. Wniosek o przedłużenie czasu obowiązywania dotychczasowych taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę na 2015 r. został złożony w dniu 22 października 2014 r. Do wniosku dołączono wszystkie wymagane przepisami załączniki, tj. informacje dotyczące zakresu świadczonych usług oraz warunków ekonomicznych uzasadniających przedłużenie obowiązywania dotychczasowych taryf (zgodnie z art. 24 ust. 9b i 9c ustawy). We wniosku o przedłużenie okresu obowiązywania taryf Spółka powołała się na przeprowadzone analizy warunków ekonomicznych funkcjonowania przedsiębiorstwa jako podstaw uzasadniających spełnienie wymogów ustawowych. W materiałach dołączonych przez Spółkę do wniosku znajdują się opisy założeń do planu sprzedaży będące potwierdzeniem przeprowadzenia wyżej wymienionych czynności.

Wniosek o zatwierdzenie taryf za zbiorowe zaopatrzenie w wodę na 2016 r. został złożony w dniu 22 października 2015 r., a na 2017 r. - w dniu 21 października 2016 r., tj. z zachowaniem ustawowego wymogu 70 dni przed wejściem taryf w życie (zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy).

Do wniosku przedłożonego do weryfikacji przez Prezydenta Miasta Stalowa Wola dołączono taryfę oraz uzasadnienie wniosku.

Taryfa zawiera następujące informacje:

1. Informacje ogólne,
2. Rodzaje działalności prowadzonej przez MZK Sp. z o.o. w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków,
3. Podział odbiorców na grupy taryfowe,
4. Rodzaje i wysokość cen i stawek opłat,
5. Warunki stosowania cen i stawek opłat

W uzasadnieniu wniosku o zatwierdzenie taryf zamieszczono:

1. Zestawienie cen i stawek opłat,
2. Ostatnie sprawozdanie finansowe za rok obrotowy (2014),
3. Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków,
4. Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych,

5. Informacja o ilości cenie za zakup wody w postaci kopii faktur,
6. Tabele stanowiące załączniki do wzoru wniosku (od A do H włącznie).

Zgodnie z § 19 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków⁸ - w uzasadnieniu wniosku taryfowego powinny znaleźć się informacje dotyczące:

1. zakresu świadczonych usług i lokalnych uwarunkowań ich świadczenia – informacja jest w taryfie;
2. standardów jakościowych usług, w tym informację dotyczącą wpływu określonej taryfy na ich poprawę;
3. spodziewanej poprawy jakości usług przy wprowadzeniu nowych metod alokacji kosztów;
4. zmian warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania taryf.

W uzasadnieniach wniosków taryfowych na 2016 r. i 2017 r. nie zamieszczono informacji dotyczących:

- standardów jakościowych usług, w tym informacji dotyczącej wpływu określonej taryfy na ich poprawę;
- spodziewanej poprawy jakości usług przy wprowadzeniu nowych metod alokacji kosztów;
- zmian warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania taryf.

(akta kontroli str. 395-540)

Prezes Zarządu MZK wyjaśniła: w złożonych wnioskach taryfowych MZK Sp. z o.o. w Stalowej Woli od lat zamieszcza te same informacje. Niezaprzeczalnie nie ujmuje w nich informacji na temat:

- a. standardów jakościowych usług, w tym informacji dotyczącej wpływu określonej taryfy na ich poprawę
- b. spodziewanej poprawy jakości usług przy wprowadzeniu nowych metod alokacji kosztów
- c. zmian warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania taryf.

Wszystkie wyżej wymienione informacje były przekazywane zainteresowanym podczas Komisji, zarówno Gospodarki Komunalnej, jak i Budżetu i Finansów; które są niezbędnym elementem przed zatwierdzeniem/ przyjęciem taryf przez Radę Miejską.

(akta kontroli str. 541-544)

Do uzasadnienia wniosku o zatwierdzenie taryf dołączono:

1. ostatnie sprawozdanie finansowe za rok obrotowy,
2. wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych, z zastrzeżeniem art. 21 ust. 7 ustawy;
3. informację o ilości i cenie za zakup wody przez przedsiębiorstwo wodociagowo-kanalizacyjne lub informację o ilości i cenie za wprowadzenie ścieków do urządzeń niebędących w posiadaniu tego przedsiębiorstwa;
4. tabele stanowiące załączniki do wzoru wniosku, będące szczegółową kalkulacją cen i stawek opłat.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.4. Z formalnego punktu widzenia Spółka przedłożyła wnioski taryfowe wymagające uzupełnienia w celu zapewnienia pełnej zgodności z wymaganiami zawartymi w § 19 rozporządzenia i ze szczególnym nieuwzględnieniem wymagań, co do zawartości uzasadnienia do wniosku. Zgodnie z wymogami, Spółka powinna we wszystkich badanych taryfach (z lat 2016 i 2017) zamieścić wymagane przepisami elementy. (Szczegółowe uwagi na ten temat zawarte są w opisie pkt 4.1.3.)

Zgodnie z § 14 rozporządzenia, Spółka prawidłowo dokonała wyboru rodzaju taryfy, uwzględniając w zależności od przyjętego rodzaju taryfy dla poszczególnych taryfowych

---

⁸ Dz. U. Nr 127, poz. 886 ze zm.

grup odbiorców usług: taryfę niejedolitą - zawierającą różne dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców ceny za dostarczoną wodę.

Spółka dokonała wyboru struktury taryfy: taryfę jednoczłonową dla grupy W1 oraz taryfę wieloczłonową dla grupy W2 - zawierającą cenę odniesioną do 1 m³ dostarczanej wody, oraz stawkę opłaty abonamentowej.

Podział i strukturę grup taryfowych prezentuje poniższa tabela:

Grupy taryfowe odbiorców usług	Opłaty abonamentowe
Grupa W1 – Spółdzielnia Mieszkaniowa w Stalowej Woli, Gmina Stalowa Wola wyłącznie za wodę pobieraną z sieci wodociągowej do publicznych studni, źródeł ulicznych i fontann oraz cele przeciwpożarowe oraz wspólnoty mieszkaniowe, w których zarządcy prowadzą rozliczenia z osobami korzystającymi z lokali	Nie dotyczy
Grupa W2 – pozostali odbiorcy	Rozliczenie za każdy miesiąc w okresie rozliczeniowym jako iloczyn stawki i liczby wodomierzy

W tabeli F, w wierszu „Wartość niezbędnych przychodów w zł/rok”, w kolumnie „Taryfowa grupa odbiorców usług. Grupa W2 S2” przedstawiono dwie wartości odnoszące się odpowiednio do wartości niezbędnych przychodów rozliczanych za ilość dostarczonej wody i wartości niezbędnych przychodów rozliczanych stawką opłaty abonamentowej.

Biegły powołany w kontroli stwierdził, że w tym miejscu powinna być przedstawiona suma tych dwóch wielkości. Miało to wpływ na wartość ceny wskaźnikowej dla tej grupy przedstawionej w tabeli A. Prawidłowa wartość dla taryfy na rok 2017 wynosi 3,05 zł/m³ (w tabeli A jest 2,83 zł/m³). Dla roku 2016 sytuacja była analogiczna. Błąd ten wynika z braku uwzględnienia uwagi pod wzorem tabeli A zamieszczonej w rozporządzeniu mimo, iż we wniosku taryfowym zamieszczono wzór tabeli A wraz ze wspomnianą uwagą.

(akta kontroli str. 524-540)

Prezes Zarządu MZK wyjaśniła: owszem można twierdzić, iż niewłaściwa jest cena wskaźnikowa; natomiast nie ma to odzwierciedlenia w prezentacji danych w Tabeli F. Tabela F jest wypełniona zgodnie z jej wzorem i dane odnośnie ceny wody są prawidłowe. Natomiast przez niedopatrzenie wzoru pod tabelą A przeniesiono cenę z Tabeli F do obu wierszy w Tabeli A zamiast tylko do wiersza - cena wody. Oczywiście jest to typowy błąd pisarski nie wpływający na taryfę i wyliczenia cen wody.

(akta kontroli str. 541-544)

Do wniosków taryfowych składanych przez Spółkę dołączono kopie faktur z tytułu zakupu wody od podmiotów zewnętrznych jako element spełnienia wymagań w zakresie informacji o ilości i cenie zakupionej wody z urzędzeń niebędących w posiadaniu przedsiębiorstwa. Analiza dat wystawienia poszczególnych faktur wskazuje, że dotyczą one okresu pomiędzy zakończeniem roku obrachunkowego i przed rozpoczęciem nowego roku taryfowego. Jakkolwiek nie jest to wprost sformułowane w przepisach rozporządzenia to jednak stosując logikę procesu kalkulacji cen i stawek opłat właściwym okresem, dla którego należałoby przedstawić taką informację jest rok obrachunkowy lub nowy rok taryfowy.

Ponadto Spółka pominęła w tabeli C w obu badanych wnioskach taryfowych wymaganą informację na ten temat. Analiza zapisów ewidencji księgowej potwierdza jednak fakt, że koszty te były uwzględniane w trakcie kalkulacji cen i stawek opłat. Zgodnie z oświadczeniem Spółki koszty zakupu wody ujmowane są na koncie „usługi obce” związanego z działalnością „wodną”.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśniła: Spółka świadomie zamieściła faktury za zakup wody z okresu na podstawie którego jest kalkulowana nowa taryfa; wychodząc z założenia, że skoro kalkulacja niezbędnych przychodów bazuje na miesiącach roku bieżącego i poprzedniego podobnie winno być z fakturami zakupowymi za wodę. Natomiast nie

umieszczenie kosztów zakupu w pozycji lb Tabeli C jest przeoczeniem; natomiast nie błędem kalkulacyjnym albowiem koszty zakupu wody są ujęte w arkuszach kalkulacyjnych w kosztach usług obcych a w Tabeli C w pozycji 1 ogółem.

(dowód: akta kontroli str. 541-544)

Analiza formuł zawartych w arkuszu kalkulacyjnym stosowanym przez Spółkę do kalkulacji cen i stawek taryfowych oraz informacje uzyskane od Spółki wykazały, że wysokość stawek abonamentowych była kalkulowana niejako „poza tabelą D” i jej wyniki wprowadzono do tabel F oraz A. W dalszej konsekwencji powoduje to, że weryfikację poprawności wyliczeń należy prowadzić w oparciu o inne dane niż te, które zostały przedstawione w tabelach A-H. Oznacza to, iż Prezydent Miasta Stalowa Wola nie miał możliwości przeprowadzenia prawidłowej weryfikacji danych na podstawie art. 25 ust. 4 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśniła: Uwaga dotycząca stawek abonamentowych jest cokolwiek niezrozumiała. Stawki abonamentowe jakie obowiązują mieszkańców taryfy W2 są od paru lat tożsame i nie kalkulowane przez Spółkę. Zarząd Spółki i poprzedni i obecny podtrzymuje politykę nie podnoszenia cen związanych z opłatą abonamentową zmienia się jedynie cena za m³ pobranej faktycznie wody. Ponadto w tabelach A-H mówi się o kosztach i przychodach niezbędnych więc te niezbędne wynikają głównie z ilości pobranej wody a nie opłat abonamentowych.

(dowód: akta kontroli str. 541-544)

4.1.5. W badanych taryfach Spółka uwzględniła stawki opłaty za przyłączenie do urządzeń wodociagowych, będących w posiadaniu przedsiębiorstwa. Spółka opłatę tą definiuje jako opłatę za: „wykonanie usługi włączenia przyłącza wodociagowego do sieci metodą nawiercania. W skład usługi wchodzi: dojazd, nadzór techniczny, wykonanie włączenia, montaż wodomierza, płukanie i uruchomienie przyłącza”.

Wysokość stawek przedstawiono w tabeli poniżej

Rok taryfowy	Wysokość stawki netto [zł/szt.]	Wysokość stawki brutto [zł/szt.]
01.01.2016 – 31.12.2016	130,42	160,42
01.01.2017 – 31.12.2017	130,42	160,42

Biegły w opinii stwierdził, iż zgodnie z § 5 pkt 7 Rozporządzenia taryfy, w zależności od ich rodzaju i struktury, dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców zawierają - stawkę opłaty za przyłączenie do urządzeń wodociagowo-kanalizacyjnych, będących w posiadaniu przedsiębiorstwa, wynikającą z kosztów przeprowadzenia prób technicznych przyłącza wybudowanego przez odbiorcę usług. Porównanie zakresu czynności za, które Spółka pobiera opłaty w ramach taryfy z wymaganiami określonymi w przywołanym przepisie Rozporządzenia prowadzi do wniosku, że pobieranie opłat w ramach taryfy nie ma uzasadnienia, gdyż nie dotyczy jedynie prób technicznych. Niektóre z tych czynności mogą być przedmiotem usługi wykonywanej na zlecenie odbiorcy usług. Do takich czynności z pewnością nie należy montaż wodomierza, ponieważ zgodnie z § 5 ust. 1 pkt 6 Regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków uchwalonego przez Radę Miejską w Stalowej Woli w dniu 2006 r. (Uchwała Nr L/700/06) - Przedsiębiorstwo ma obowiązek zapewnić, zgodnie z przepisami ustawy (art. 15 ust. 3), zakup, zainstalowanie i utrzymanie na własny koszt wodomierza głównego.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśniła, że kalkulacja ceny roboczogodziny za wykonanie usługi włączenia przyłącza wodociągowego do sieci; jest kalkulacja poza taryfą i nie jest ujęte to w taryfie. Ponadto w ramach kalkulacji przedstawiono konkretne pozycje wśród których nie ma montażu wodomierza. Wchodzi on w zakres usługi jako bezpłatny element zgodnie z przytoczoną Uchwałą.

(dowód: akta kontroli str. 541-544)

4.1.6. Sposób ustalenia poziomu niezbędnych przychodów w taryfach za zbiorowe zaopatrzenie w wodę w latach 2016-2017 (w okresie 01.01.2015 – 31.12.2015 obowiązywały taryfy przedłużone z poprzedniego roku taryfowego) przedstawiał się następująco (w zł):

Wyszczególnienie	01.01.2016 – 31.12.2016	01.01.2017 – 31.12.2017
1) koszty eksploatacji i utrzymania, w tym:	5 900 226	5 602 390
a) amortyzacja lub odpisy umorzeniowe	1 336 669	1 366 224
b) koszty zakupionej przez siebie wody	0	0
c) opłaty środowiskowe	170 000	177 6870
2) raty kapitałowe ponad wartość amortyzacji	0	0
3) odsetki	0	0
4) należności nieregularne	0	0
5) marża zysku (*)	224 503	335 329
6) wartość niezbędnych przychodów	6 124 729	5 937 719

(*) –zgodnie informacją zawartą w tabeli C marża zysku zawiera koszty utrzymania wodomierzy lokalowych

W powyższych wnioskach taryfowych Spółka deklaruwała w tabelach C oraz D brak związanych z zakupem wody z urządzeń nie będących w jej posiadaniu. Jednocześnie do wniosków dołączyła kopie faktur dotyczących zakupu wody.

W opinii biegły stwierdził, iż w szczególności w tabelach C dla poszczególnych wniosków, w pozycji koszty zakupionej przez siebie wody powinny znaleźć się kwoty odpowiadające sumie poniesionych kosztów za okres roku obrachunkowego. Załączone faktury odnoszą się do okresu pomiędzy końcem roku obrachunkowego i początkiem roku taryfowego i w związku z tym mogą stanowić jedynie podstawę oszacowania wielkości kosztów zakupu wody. Niemniej nie można tak prezentowanych informacji traktować jako prawidłowych, gdyż nie odnoszą się ani do roku obrachunkowego ani do roku taryfowego. Nie można zatem uznać, że wypełniony został warunek formalny określony w § 19 ust. 3 pkt 3.

Biegły wskazał również na wątpliwość przypisania marży zysku do kosztu utrzymania wodomierzy lokalowych. Nie miało to wpływu na wysokość cen i stawek taryfowych, ale zazwyczaj koszty utrzymania wodomierzy (wszystkich) wliczane są do kosztów bezpośrednich jako element bieżącego utrzymania i eksploatacji.

Spółka nie zaplanowała w badanych taryfach należności nieregularnych. Spółka posiada pozwolenie wodno-prawne i w związku tym nie występuje obowiązek podwyższonej opłaty z tytułu poboru wód.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśniła: marża zysku jest liczona w przedsiębiorstwie od całości kosztów bezpośrednich związanych z gospodarką wodną; tak jak zapisał biegły. Pod tabelą C umieszczona jest uwaga zawierająca takowe sformułowanie jako element informacyjny; a nie kreujący taryfę. (Co również biegły zamieścił w swoim opisie).

(dowód: akta kontroli str. 541-544)

4.1.7. Zgodnie z opinią biegłego - przedstawione przez Spółkę wydruki z ewidencji księgowej potwierdzają, że wykonanie kosztów eksploatacji i utrzymania za rok obrachunkowy poprzedzający wprowadzenie nowych taryf przygotowane zostało rzetelnie i w oparciu o rzeczywiste dane z niżej przedstawionym wyjątkiem.

Dane przedstawione w tabelach od A do H oraz analiza okazanych przez Spółkę arkuszy kalkulacyjnych oraz planu kont nie dają podstaw do stwierdzenia, że koszty zakupu wody zostały uwzględnione w trakcie kalkulacji cen i stawek taryfowych.

Uzasadnienie zmiany warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania nowych taryf nie zostało opisane podobnie jak i inne wymagane elementy, które powinny znaleźć się w uzasadnieniu wniosku taryfowego. Szczegółowe uwagi przedstawiono w pkt 4.1.3.

Podstawą do ustalenia poziomu planowanych kosztów eksploatacji i utrzymania było wykonanie kosztów za poprzedni rok obrachunkowy poprzedzający wprowadzenie nowych taryf. Przyjęte w analizowanych latach okresy lat obrachunkowych są zgodne z obowiązującymi przepisami, w szczególności § 2 pkt 7, a także § 7 ust. 1 oraz § 8 rozporządzenia, z zastrzeżeniem odnoszącym się do kosztu zakupu wody.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

Wyjaśnienia Prezesa Spółki związane z uwzględnieniem kosztów zakupu wody zawarto w pkt 4.1.4.

4.1.8. Zgodnie z opinią biegłego: Przedsiębiorstwo nie użytkuje nieodpłatnie żadnych środków trwałych, o których mowa w § 9 ust. 1 i ust. 3 Rozporządzenia, a do taryfy nie zostały w kalkulowane należności nieregularne o których mowa w § 9 ust. 2 Rozporządzenia.

W kalkulacji niezbędnych przychodów w całym analizowanym okresie nie uwzględniono rat kapitałowych ponad wartość amortyzacji i odsetek, należy uznać, że źródłem finansowania inwestycji są środki własne przedsiębiorstwa, w tym przypadku pochodzące z amortyzacji.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.9. W całym okresie objętym analizą, Spółka stosuje w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę:

- w zależności od przyjętego rodzaju taryfy dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców usług: taryfę niejednolitą,
- w zależności od struktury taryfy: Taryfę jednoczłonową dla Grupy W1 oraz taryfę wieloczłonową dla Grupy W2.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.10. W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę wyodrębniono grupy taryfowe odbiorców usług:

- Grupa W1 – Spółdzielnia Mieszkaniowa w Stalowej Woli, Gmina Stalowa Wola wyłącznie za wodę pobieraną z sieci wodociągowej do publicznych studni, źródeł ulicznych i fontann oraz cele przeciwpożarowe oraz wspólnoty mieszkaniowe, w których zarządcy prowadzą rozliczenia z osobami korzystającymi z lokali,
- Grupa W2 – pozostali odbiorcy.

Spółka stosuje jedynie dwa podstawowe współczynniki alokacji kosztów opisane w rozporządzeniu:

- udział poszczególnych taryfowych grup odbiorców usług w całkowitej ilości dostarczonej wody,
- przewidywane roczne opłaty za korzystanie ze środowiska.

Spółka przypisała tym współczynnikom to samo oznaczenie „A”, mimo ich odmiennego zdefiniowania.

(akta kontroli str. 524-540)

4.1.11. Gospodarstwa domowe są zaliczane do Grupy taryfowej „W 1” oraz „W 2”. Dla badanego okresu cena 1 m³ dostarczanej wody wynosiła odpowiednio:

Rok taryfowy	Cena 1 m ³ netto w zł		Cena 1 m ³ brutto w zł	
	W 1	W 2	W 1	W 2
01.01.2015 – 31.12.2015	2,40	2,86	2,59	3,09
01.01.2016 – 31.12.2016	2,37	2,83	2,56	3,06

01.01.2017 – 31.12.2017	2,37	2,83	2,56	3,06
-------------------------	------	------	------	------

System wodociągowy na terenie Miasta Stalowa Wola jest zasilany poprzez dwa ujęcia wody podziemnej – Krzyżowe Drogi i Stare Ujęcie. Woda ujmowana z tych ujęć jest kierowana do Stacji Uzdatniania Wody przy ul. Komunalnej 1 w Stalowej Woli. W analizowanym okresie wyniki badań jakości wody przedstawionej przez Spółkę wskazują, że przez cały czas dostarczała wodę spełniającą wymagania Rozporządzenia Ministra Zdrowia.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.12. Badane przedsiębiorstwo jest spółką prawa handlowego i jako takie podlega zasadom określonym w Kodeksie spółek handlowych (Dz.U. 2000 Nr 94 poz. 1037 z późn. zm.). Zgodnie z udostępnioną dokumentacją zawartą w sprawozdaniach z działalności spółki oraz raportach biegłych rewidentów księgowych zysk przedsiębiorstwa był przeznaczany na kapitał zapasowy Spółki oraz na powiększenie Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Lata	Zysk netto [zł]	Kapitał zapasowy [zł]	ZFŚS [zł]
2014	2 099 451,87	2 000 000,00	99 451,87
2015	1 682 847,96	1 600 000,00	82 847,96
2016	280 859,15	200 000,00	80 859,15

Przeprowadzone badania przez biegłych rewidentów księgowych potwierdziły, że kapitały spółki, a w tym także kapitał rezerwy, stanowią źródło finansowania majątku Spółki.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.13 Spółka nie posiada w swoich zasobach dokumentacji dotyczącej procesu weryfikacji oraz ewentualnych uwag do przedłożonych wniosków taryfowych.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.14. W analizowanym okresie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę były przedłużane lub wprowadzane na podstawie odpowiednich uchwał Rady Miejskiej w Stalowej Woli w latach 2015 - 2017.

Rok taryfowy	Data uchwały	Numer uchwały
01.01.2015 – 31.12.2015	20 listopada 2014	LXXII/1002/14
01.01.2016 – 31.12.2016	13 listopada 2015	XVIII/207/15
01.01.2017 – 31.12.2017	25 listopada 2016	XLIII/517/16

Uchwała z 2014 roku dotyczy przedłużenia wówczas obowiązującej taryfy.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.15. Spółka ogłasza: taryfy niezwłocznie po podjęciu uchwały umieszcza stosowną informację na swojej stronie internetowej oraz dodatkowo przesyła informację do wszystkich klientów wraz z najbliższą fakturą.

Zgodnie z art. 2 pkt 12 Ustawy, taryfa to: zestawienie ogłoszonych publicznie cen i stawek opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków oraz warunki ich stosowania. Zgodnie z § 4 ust. 1 Rozporządzenia, w taryfach za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków określa się:

- 1) rodzaje prowadzonej działalności;
- 2) rodzaj i strukturę taryfy;
- 3) taryfowe grupy odbiorców usług;
- 4) rodzaje i wysokość cen i stawek opłat;
- 5) warunki rozliczeń z uwzględnieniem wyposażenia nieruchomości w przyrządy i urządzenia pomiarowe;
- 6) warunki stosowania cen i stawek opłat.

W warunkach stosowania cen i stawek opłat, o których mowa w ust. 1 pkt 6, w szczególności określa się:

- 1) zakres świadczonych usług dla poszczególnych taryfowych grup odbiorców;
- 2) standardy jakościowe obsługi odbiorców usług.

Analiza treści informacji publikowanej przez Spółkę, tj. ogłoszenie na stronie internetowej i informacja przesyłana odbiorcom usług wskazuje, że spełnia ona wymogi określone w art. 2 pkt 12 Ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.16. Okresy obowiązywania taryf zostały przedstawione w poniższej tabeli

Rok taryfowy	Podstawa obowiązywania
01.01.2015 – 31.12.2015	Przedłużenie obowiązywania dotychczasowej taryfy - Uchwała Rady Miejskiej w Stalowej Woli nr LXXII/1002/14
01.01.2016 – 31.12.2016	Uchwała o zatwierdzeniu taryf Rady Miejskiej w Stalowej Woli nr XVIII/207/15

W badanym okresie Spółka nie otrzymała żadnych rozstrzygnięć nadzorczych Wojewody Podkarpackiego dotyczących uchwał Rady Miejskiej w Stalowej Woli w sprawie zatwierdzenia lub przedłużenia okresu obowiązywania taryf.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.17. W opinii biegłego zawarto następujący zapis: Spółka nie przedstawiła danych dotyczących windykacji należności z tytułu opłat za wodę. Dane dostępne w sprawozdaniach finansowych spółki odnoszą się do całości działalności i wobec niewielkiego udziału przychodów z tytułu zaopatrzenia w wodę w całości obrotów nie ma możliwości określenia żądanych parametrów i ich oceny.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

4.1.18. Zgodnie z oświadczeniem Spółki w latach 2014-2016 zrealizowano oraz zaplanowano na rok 2017 następujące działania:

Lata 2014-2016

- Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w ul. Skoczyńskiego,
- Przebudowa rurociągów wody surowej DN 400 na Ujęciu wody Krzyżowe Drogi,
- Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w ul. Narutowicza,
- Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w ul. Staszica,
- Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w ul. Klasztornej,
- przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w ul. Malinowej, Akacyjowej, Zaulek i Szkolnej,
- Przebudowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami w/ ul. Harcerskiej i Czwartaków,
- Wymiana pomp głębinowych na ujęciu wody na energooszczędne,
- Naprawa i legalizacja wodomierzy,
- Dobór i wymiana baterii kondensatorów na ujęciu wody „Krzyżowe Drogi” 1 „Stare Ujęcie”

Plan na 2017

- Budowa sieci wodociągowej w SSE na terenie HSW.

Zaplanowane i osiągnięte rezultaty.

- Wyeliminowania wszelkich nieszczelności i wycieków starych skorodowanych sieci.
- Nieprzerwana dostawa dobrej jakości wody.
- Objęcie dostawą wody nowych obszarów.
- Poprawa współczynnika kompensacji mocy biernej.

(dowód: akta kontroli str. 524-540)

Ustalone
nieprawidłowości

Stwierdzone w kontroli nieprawidłowości dotyczyły niezamieszczenia w uzasadnieniach wniosków taryfowych na 2016 r. i 2017 r. danych wymaganych przepisami z § 19 ust. 2 pkt 2 - 4 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków dotyczących:

- standardów jakościowych usług, w tym informacji dotyczącej wpływu określonej taryfy na ich poprawę;

- spodziewanej poprawy jakości usług przy wprowadzeniu nowych metod alokacji kosztów;
  - zmian warunków ekonomicznych w czasie obowiązywania taryf.
- Nieprawidłowości te nie miały jednak wpływu na poziom cen i opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo ww. nieprawidłowości działalność jednostki w zakresie ustalania cen za wodę wodociągową.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o *Najwyższej Izbie Kontroli*⁹, wnosi o:

1. zamieszczanie we wnioskach o zatwierdzenie taryfy wszystkich informacji wymaganych postanowieniami § 19 ust. 2 pkt 2 - 4 rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określenia taryf, wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków.
2. przekazywanie Prezydentowi Miasta Stalowa Wola i Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Stalowej Woli informacji o występujących awariach sieci wodociągowej oraz o podjętych działaniach zgodnie z przepisami § 5 pkt 1 lit. c i pkt 7 lit. b rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
3. pozyskanie ocen higienicznych PPIS w Stalowej Woli dla materiałów i wyrobów używanych do uzdatniania wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wymaganych przepisem art. 12 ust 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o *NIK* kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o *NIK* proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, dnia   września 2017 r.

Wojciech Machowicz
Doradca prawny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
Wiesław Motyka
Dyrektor

⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524.